Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 3tia

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

III. Infertur 2: Cum rdum phlum p quas caas res oritur p eas dissolvitur, potestas autem pontificia sit immediate a Xo, ea etiam a nullo hnum tolli poterit sed a solo Deo et Xo eius, adeoque neque in casu publicae haeresis poterit pontifex deponi, ut faventibus superis in tract. de fide docebimus, nisi auctte divina: quapp si quis pontifex in manifesta haeresin incidat, et propterea p gcilium generale destitutus suo officio denuntiet, ipsum generale gcilium n deponit, sed iure et auctte depositum tmodo declarat. egtra quia civilis potestas immedte e ab hnu comtate, p eandem hnum comtate iterum tolli poest etiam invito principe si tn iustus titulus fuerit puta si princeps in tyrannide declinet, vel n servet pactum cum republica initum: dico go si iustus subsit titulus sine caa enim nisi p aperta iniustiam n poest populus principem semel legitime electum deponere, quia p legitima electne one ius suum tstulit in illum, qd tlatum nequit re assumere et in se vel in alium tferre, cum illud titulo donationis factum sit proprium principis. ex eiusdem ratnis quaeniencia deducitur, qd si titulo belli iusti aut alio iusto modo dominium comtatis principi fuerit aquisitum, illud denuo de principe tollere n sit in populi potestate, gnia illud princeps n accepit a comtate qui solus tn licitae repetitnis ex iusta caa e titulus. qd si vero iniusto bello aut p tyrannide dominium aquiri gtigerit in comtate, iniusta dominij e usurpao, quoad vesqs gsensu eorum quorum interest fuerit legitimata, quousque leges gditas vi et robore suo carere satis apertum e. gbus etiam quae rdum exigentia tituli dicta fuerant satis explicata manent, obiectbus enim gbuscunque occurri ex dictis de facili poterit, et ideo erit.

Sectio 3tia.

Quanta in legibus tum civilibus tum canonicis promulgatio requiratur?

Promulgatne gnda publica in ordine ad fundandam obligatne actualem ad one legem humana sive ecclesiastica sive civile necaria ee ex dictis hbetur, et vix reperire e respiciendo ad comem onium populorum gsuetudinem, qui infidelitur, sed hoc in superioribus satis discussum

in presenti inquirere, quis potius de quibusdam eius indagare, nisi hic finis videat
promulgationis, et an statim postquam facta est iam ad legis obligationem observantiam? quatenus clarius quid
sentiendum sit intelligat, prius de civilibus postea de canonicis dictis assertis tractare
delectat. sit ergo.

Assertio X. quinquies quam ad imperiales leges glossatores obligent quin primo solemniter fuerint
promulgatae, tamen respiciendo ad imperiales novas et Caesareas leges imperatoriae non obligant nisi post
duos menses a die facta promulgationis quibusdam, et quidem eas solas provinciis, in quibus metropolis
fuerint promulgatae, adeoque ut universitas totius imperii obligent, et nearum quae in singulis
provinciarum singularum metropolis promulgentur a data facta promulgatione duo menses diffluxerint, antequam nulla servanda et obligatoria. ita tenuerunt theologi, canonista,
et civilista.

Prima pars quod quam ad imperiales leges glossatores obligent quin primo solemniter fuerint
promulgatae ex eo deducitur, quod quinque fuerint promulgatae, ac habent nearum legum, neque potest
effendi quod ad hoc deficeret aliquis defectus non obligarent: quo ad

Secunda autem pars quod non
obligent nisi post duos menses a die facta promulgationis habetur ex rubrica ad auctentica
ut facta nova constitutione, nisi quia ita dicit, ut facta nova constitutione, post quinquennium
earum post duos menses valeant, ex quo quaerunt DD. quod imperatoriae leges ante
duos menses non valeant. neque interest quod hoc non in ipso textu habetur sed tantum in rubrica ad
textum: cum enim apud juristas ut Amicus cum aliis advertit contra recepta prius quaesita verba rubricae faciant ad textum semper, et non repugnant inter se, habent vim textus: cum
ipsi in rubrica legislator generaliter loquatur et reddat ad textum semper nec nisi non
e textui repugnat habenda est pro textu ad legem, ut dicit imperatoriae leges
imperatoriae non obligant ante elapsos duos menses, nulla quaeque positiva lex obligat, nisi
ex quo non obligat vetita est legislatori, non autem ante vetita imperatoris obligatoria nisi trimestri a die facta promulgationis elapso juxta dictam
auctentica: ergo ut.

Altera enim pars sit. quod in singulis provinciarum metropolis debent imperatoriae leges promulgari ut sit post duos menses a promulgatione
elapsos inducant obligare in casu auctentica habet, quod autem violata auctoritas
ex instituto et sic loquatur de legibus testatis tantum ut ibidem advertit glossa hoc dicit

extendit ad omnes leges, eamque servare debent omnes, omnibus imperio subiecti, et ab
quemcumque non deest, dum enim in civitatibus et una omnium gentium moris et consuetudo, con-
sentiens est, quod ut singulae provinciae de sua obligatione certiorent, leges in singularum
metropoli promulgent.

III. Assertio 2da Cum extra dominia vim dicant ~~[illegible]~~ impune
[illegible] nulla lege vetitum
fuerit, et prolata constitutio de facienda promulgatione in singularum pro-
vinciarum metropoli, et de facta obligatione nisi post duos menses fit moratoria
ea non obligent alias leges aut principes nisi ad ingenio et legibus imperatorum subdi-
tos, unde ad consuetudinem regnorum et principatuum attendendum est qua promulgatio
esse debeat ut leges obligent, et ubi nil brevitatis constitutum, aut consuetudine in hac
re receptum, standum est iure naturali, et ut leges quae jam in civitate metropolitana seu
regia fuerint promulgatae statim obligent ac quam et in quorum notitiam facta promulgatio
contigerit devenire. Ergo hoc assertio de naturali aequitate nemo enim tenetur legibus nisi ob
x naturali obligatione legum eximit, nisi constitutionibus principum superiorum, cum ipse imperator
extraditur sua non sit superior, quia eius legibus non subditi nisi sunt, nisi
constitutionibus eius a legum obligatione eximunt, sed standum est constitutionibus principum superiorum
imperantium, aut consuetudinibus locorum, et ubi nisi consuetudo nisi constitutio specialis est,
in possessione vim naturae, de iure autem naturae non est solum quam ut in metropoli regia publice
promulgetur, atque ita lex totum regnum aut partem quae sub dominio vigeat:
quoniam aliud statutum non est aut consuetudo non habet, leges in metropoli regia publice pro-
mulgatae statim ad sui observantiam obligent. Et in ordinariis regnorum consuetudo
ut leges in singularum provinciarum metropoli promulgentur, adeo ingressionalibus esse
observandum, ne quidem nunquam ubi non est, aut nunquam ubi est.

IV. Assertio 3a. ad hoc ut leges pontificiae sedis Romae obligent, non est necesse nisi ut Romae
promulgentur, nisi forte aut in ipsa legislatione statuatur, aut alicui privilegium aut consuetu-
do contrarium habeat et finis et tempus ~~[illegible]~~ gratia non ramos, qui ad hoc ut pontifi-
cia leges obligent arbitrantur esse necesse, ut in singulis episcopatibus promulgentur.

Ita autem assertio huiusmodi nisi lege pontificia Romæ tm promulgata aliis etiam provinciis et episcopatibus obligaretur, id fieret velex naã rei vel ex iure positivo, neutrum cum fundamento dicitur: nemo id fit ex naã legis, de naã quæ sic legis ñ è nisi talis solemnis promulgatio qua lex qtm ad se reuiri potest in notitia subditorum atq; hoc habetur et si Romæ tm solemnis promulgatio fiat, inibi enim veluti quasi omnium regnorum Catholicorum legati morantur, ex omnibus nationibus ad illorum limina frequentantes fere semper manendum: et veluti romana Curia è mater et suprema Matrix omnium Curiarum et metropolis omnium episcopatuum: fuit go iuxta gtharios, de naã legis ñ requiritur, nisi qd in matrice singulorum episcopatuum promulgetur, neq; necesse è ut in singulis episcopatibus lex episcopalis proclametur, ita dicimus quia sufficit universalis lex in universali omnium matrice Curia romana promulgari, et sane qmodo ex naã rei plus requiratur ñ habet unde asseratur, si enim ea quæ legum affectat habent non etiam id requiritur de iure positivo de tali etenim iure nullibi gstat nisi forte velis adducere veritatem authentica ut facta nova gstitutione et dicere quod in iure canonico nil statuti è observandum sit in Civile et illud Cap. de novi operis nuntiatione ubi dicit quia vero fuit lex ñ dignum Sacros Canones imitari, ita et sacrum statutum canonum principium gstitutis adiuvant &c. Cum go in Canonibus nil deceret de promulgatione, standum è iuri Civili. at gtra hoc è qd in illo Cap. ut supra dicit ñ agit de iure quo lex promulgari, sed quo lites dirimenti ut fit. in litis dirimendis ubi in Canonibus nil decernit standum sit iuri civili. gtra è 2do quia legibus civilibus sic prorogaretur protestati pontificii, si enim pontifex tm Romæ legis vellet promulgari, ñ obligaret gtra voluntatem nisi romanos, qd est odiosum, adeoq; ad ius quo lex promulgari ñ extendendum. gtra è 3. qd de facto plerumq; pontifex legis tm Romæ promulgat et tamen eas obligat totam Curiam. gtra denique è 4. qd ñ ex toto terrarum orbe ad romanam Curiam delatis iudex iuxta Cancellaria regulas aliasq; regulas Romæ solum promulgatas decidunt; qd ad hæc fieri ñ possunt nisi promulgata Romæ fuerint lex pontificia sine etiam alia promulgatione totam Curiam obligaret: go &c.

115. Dici tn nisi forte aut in ipsa lege aliter exprimat, aut alia privilegia aut consuetudo ingrarium habeat. Ac enim idem benore legis, aut idem privilegium aut consuetudinem. Atque in legibus pontificiis è non dubito, aut certo subsistendi privilegio aut consuetudini pro priori erit derogandum. Et quid si in ipsa lege aliud exprimat, aliud n è quin idem valeat legislatori in pertu legis subjectam ex obligetur et n antea: si autem privilegium aut consuetudo quoda habeat, ut ei expresse in legibus pontificiis n derogetur, plerique bona voluntate legislatoris interpretantur ex aliter obligare n presumit, nisi qdem in ea privilegio aut consuetudini n derogat, qd maxime de legibus ministerialibus aut popularibus è aliqdem, aria quas huiusmodi consuetudine in Germania regere videtur, ut ait Metzger part. 3. disp. 34. a. 1. 5. 6. n. 12. Hoc tn eatenus dicta volo, ut n statim ex qui gravari legum sentia mali arguere possemus, si idem lex in provinciis aut civitatibus sui promulgata n è lege ea pontificia n observent. Id magis videndum arbitror quemnam inter duas hoc sententias videatur stabilior, et tn idem qd diximus in tract. de actibus humanis sect. vet. iudicandum erit ita, ut si quorundam pontificum fuerit lege obligare, et tn ea expressis fuerit, à quato exempta n maneat, extra sit exemptus si publicus visa fuerit lege n obligare nisi etm in singulis civitatibus promulgetur.

116. Asserto 4. quoq; de vire pontificio obligandi tota civitas sui legibus n requirat nisi bona promulgatione, adeoq; in legibus pontificiis n valeat, si se loqd id è obi in lege aliud n exprimit aut gravari consuetudo n habet, constitutio imperatoria ut in singulis provinciis lex promulgetur hoc ut sed actualiter obligare habeat, in eo tn etm valet profata constitutio imperatoria, qd qdo in lege pontificia aut canonica aliud expresse sive datur profectum sive datur absentium n additur qdo ex obligare incipiat, scilicet duo menses indicantur vacatio, qbus diffluxis lex illa sive sive culpa actualiter obligat. Eatenus sic communis sententia quin quibus aliqui obiant ex eo, qd qdo de obligatione cum sit quodda odiosum, debitat, ut non sit iudicio prudentum, qd iudicium declarat, ipsam profata illa imperatoria constitutione, qua dicit ut lex post duos menses sive valeat adeoq; etm lex pontificia qd aliud n additur sive post duos menses obligare censeat.

scripta non se sola certè me non moveret, quia ubi nullus positivum nil determinat standum
è iuris non, cum ego illud quod dicit quia S. Canones leges non designant ut supra è
habitu bonum è illegitimum de iure quo liceat dirimunt, adeoque vel ex hoc satis notum, non me
me moveret, nisi legisset Bullam Pii 4. super declaratione temporis ad observanda
decreta S. Oecumenici et generalis concilij Trid. ubi hoc habent: nos itaque ut omnis
controversia litisque tollatur motu proprio eam rem prout rationi iuris et equitati
quemvis certum Iuxta declaranda: nam etsi ipsius quidem decreta etiam de venera-
bilium fratrum nostrorum S. Rom: Eclia cardinalium qui filio et absente magistro
nostro decreto confirmata à nobis fuerint sub fine mensis Januarij: et hoc etiam tem-
pore apud hanc sedem observare coperunt, quia dum non parum temporis in eis como
diligenter emendandis, mutandis, necnon consumptum fuit, et N3. iure etiam omni
sancitum è ut constitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant, quae
nobis et ipsum desunt è prodita decreta ita ad dictum reformatione ipsos positivum
dundazat sententia à calendis Ianuarij proximè futuri obligare cepisse ita
Bulla Pii 4.

Hoc ego Bulla ad veritatem profata asserti meum determinat asserere et positam ij.
simul affirmatione: cum ego pontifex dicit quod iure etiam omni sancitum sit, ut con-
stitutiones novae vim non nisi post certum tempus obtineant ad imperatoria constitutione
quo iniuit ut facile novae constitutione respexisse valem è, et si etiam eam in legibus
pontificij servanda probasse indicat, quod ipse tres menses à confirmatione usque ad
obligatione intercedit, unum pro mendis emendandis, duos autem à facta promulgatione
usque dumtaxat ita decreta idem ea quae iuris et positivi obligarent. et hac
Pii Bulla ita moveor ut longe probabile mihi videatur quod pontifex etiam in suis le-
gibus imperatoria illa constitutione observanda probavit, quemadmodum. quod iure omni
sancitum è, ut leges non nisi post certum tempus id è duos menses vim obtineant,
etiam in legibus pontificijs observet: Verum itaque tenendum è, quod leges positivae
pontificia et quae de ijs quae ex Sanctis statuta non obligent nisi post duos
menses à die forte promulgatis nisi expressa aliud caveat in ipsis legibus suis
supra de legibus imperatoris dictum fuit.

118. Sic in lege pontificia positiva et quae ab eis quae ex legibus prohibita sunt
quae ipsi deducit ad ordine pontificio, obligaliquorum auctorum sententia longe
scandalosae viam aurium offensivae haereticae et huiusmodi dominos, eadem
obligant etiam ordine duos menses elapsos et abusus die facta promulgationis, quemadmodum
prohibent docere sententias eiusmodi, nam autem quemadmodum sub tali et tali censura prohibent
ratio prioris est, quia prohibent id quod ex legibus pertinent ad ponere, in omni sententia
quoque scandalosa aut haeretica est quia prohibita, sed est prohibita quia huiusmodi
mala proinde malitia ex re ipsa est, et ideo obligat ne doceat omnibus qui ita
ut dicti declarata et promulgata fuerit. ipsa attendo ad censuras subiicit in-
terdicunt sententias eiusmodi, proinde potest aliquid prohibere, et ideo certum est quia
censura eiusmodi pertinent ad res positivas, ex obligatione vero censurae illae
non obligent ante elapsos duos menses, neque ius quod antea innotat, nisi aliud in
ipsa lege dicat, aut nisi prohibitum sit, ad quod vero affectus ipse reservatae
sunt respicere, et duobus mensibus illis nondum elapsis, absolvere possit, quoniam
ius semel elapsi absolutio soli Summo pontifici reservatur.

119. Duo ~~sed~~ quae in propositione objici possent, et peculiaris certia assertae attinent: quorum
unum est alterum cum est solutum et est istud quod in Capit. de novis operis nuntiatione dicitur,
quia fuit lex non dedignant S. Canones imitari, ita etiam sacrorum statuta Canonum
admittunt affectibus adiuvant, unde concludunt, quod quia in iure Canonico de pro-
mulgatione nihil fieri dicat, nil peculiaris statuat, respiciendum sit ad ius Civile
et ideo dicunt etiam in Canonicis procedendum, adeoque leges pontificias in singulis pro-
vinciis et Episcopatibus debent promulgari. sed ad hoc supra n. 114. abunde respon-
sum est, ut dicitur in libro aliud addere superfluum foret. alterum autem quod obiicitur parum
habet difficultatis, et est illud: quod dubium an lex sit sufficienter promulgata, de non obligat,
quia praeter hoc quod promulgata sit ipsa clementina legis, etiam requiritur statutum
melior autem est ratio sententiae ut diximus in tract. de gratia. atqui dubium est in proposita
sententia an lex pontificia tunc tum promulgata sit sufficiens promulgata quoad alias provincias

obligandos: quod etiam nisi fuerit in aliis principiis et episcopatibus promulgata, non obligat stante in possessione libertate. Sed ut dixi hoc argumentum parum habet difficultatis nam. R. cum distinguendo dubium est an lex sit sufficienter promulgata dubio ad ipsa promulgatione pertinente lex non obligat, tenet dubio tantum ad sufficientiam promulgationis pertinente et quidem te quando de iure constat, et constat simul de lege et promulgatione facta non rebus quippe sic stantibus scil. quando constat de lege lata, constat de iure lege ferendi, et etiam constat de lege quantum ad se sufficienter promulgata, et dubitatur tantum utrum etiam mihi sufficienter sit promulgata, et an ius tale superiori queniat ut me etiam per illa promulgatione velit ~~promulgare~~ obligare, te melior est conditio superioris, qui eo ipso quod superior sit, in huiusmodi casu erit in possessione: quapropter non est veritati consentaneum quod dicitur, quia te libertas esset in possessione, non enim libertas sed ius superioris est in possessione. et his quoque promulgatio ad leges singulas requiratur satis constat. Sit

Sectio 4ta.

An legum humanarum virtus dependeat ab acceptatione populi?

Non est dubium quin lex tum naturalis tum divina positiva ab acceptatione populi neutiquam dependeat. 120.
Cum enim potestas legislativa divina ab hominibus accepta non sit, sicut neque ipsa lex naturalis per homines posita est, sed potius humana societas ratio et potestas omnis quod participatum a Deo sit, et redundet quasi quaedam aeternatio in ius naturae tanquam in primum honestatis principium, satis apertum est, quod lex sive naturalis sive divina ab hominum acceptatione dependere non possit. Dubium quoque procedit de lege humana tantum et quidem ex hoc motivo, quod potestas legislativa humana sit quidem a populo in principem translatum, et ideo quia unumquodque in suum principium videtur redundare, satis probabile videtur, quod ut ista potestas in effectu vim suam sortiatur, per consensum populi, necessum sit ut eius constitutum rati habeatur. et quamvis hoc ratio per se tantum de iure humano civili loqui probatur, tamen quaestio etiam ad leges pontificias terminatur, et sic universaliter de legum humanarum virtute indagatur, an eam dependeat ab acceptatione populi, ita ut antequam eam populus acceptet, lex non obliget?